

Kocaay, F. (2023). "Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Serviks Kanseri, Human Papilloma Virüsü ve Aşısı İle İlgili Bilgi, Tutum Ve Davranışlarının Cinsel Mitler Perspektifinde İncelenmesi", International Journal of Entrepreneurship and Management Inquiries, Özel Sayı 2, 58-70

Doi: 10.55775/ijemi.1348775

<https://dergipark.org.tr/en/pub/ijemi>

Başvuru Tarihi/Received Date: 23.08.2023 Kabul Tarihi/Accepted Date: 12.09.20223

Araştırma Makalesi/Research Article

Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Serviks Kanseri, Human Papilloma Virüsü ve Aşısı İle İlgili Bilgi, Tutum Ve Davranışlarının Cinsel Mitler Perspektifinde İncelenmesi

Dr. Öğr. Üyesi Funda Kocaay, ORCID: 0000-0003-4352-4675, Ankara Medipol Üniversitesi, Türkiye; fkocaay@gmail.com

Cervical Cancer of Medical Faculty Students, Human Papilloma Virus Investigation of Knowledge, Attitudes and Behaviors Related to Vaccination and Vaccination in the Perspective of Sexual Myths

Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Serviks Kanseri, Human Papilloma Virüsü ve Aşısı İle İlgili Bilgi, Tutum Ve Davranışlarının Cinsel Mitler Perspektifinde İncelenmesi

Abstract

In this study, it was aimed to examine the knowledge, attitudes and behaviors of medical school students about cervical cancer, human papilloma virus and vaccine from the perspective of sexual myths. The study is descriptive-cross-sectional. The sample was made with a medical faculty student studying at a foundation university. Sociodemographic form, HPV Knowledge Scale (HPV-PI) and Sexual Myths Scale (CME) were used in the study. It was determined that 52.2% (n=89) of the participants did not have sufficient knowledge about sexuality, 91.4% had heard of HPV, and 86% did not have HPV vaccination. The general average of the HPV scale was determined as 15.338±7.875, and the general average of the CME was determined as 51.951±16.096. It was determined that men's sexual myth scores were higher than women's and there was a negative correlation between sexual myth and HPV (p<0.001). In our study, it was determined that there were differences between the knowledge levels of university students about HPV, HPV screening test and HPV vaccine. It has been concluded that studies should be conducted to increase the knowledge levels of HPV and cervical cancer as an important component of sexual health information.

Özet

Bu çalışmada tıp fakültesi öğrencilerinin serviks kanseri, human papilloma virüsü ve aşısı ile ilgili bilgi, tutum ve davranışlarının cinsel mitler perspektifinde incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma tanımlayıcı-kesitsel niteliktedir. Örneklem bir vakıf üniversitesinde öğrenim gören tıp fakültesi öğrencisi ile yapılmıştır. Araştırmada sosyodemografik form ile HPV Bilgi Ölçeği (HPV-BÖ) ve Cinsel Mitler Ölçeği (CMÖ) kullanılmıştır. Katılımcıların %52,2 (n=89)'si cinsellikle ilgili konularda yeterli bilgiye sahip olmadıkları, %91,4'ü HPV'yi duydukları, % 86'sı HPV aşısı yaptırmadıkları tespit edilmiştir. HPV ölçeğinin genel ortalaması 15,338±7,875, CMÖ genel ortalaması ise 51,951±16,096 olarak belirlenmiştir. Erkeklerin cinsel mit puanlarının kadınlardan daha yüksek olduğu ve cinsel mit ile HPV arasında negatif korelasyon olduğu tespit edilmiştir (p<0,001). Çalışmamızda üniversite öğrencilerinin HPV, HPV tarama testi ve HPV aşısına ilişkin bilgi düzeyleri arasında farklar olduğu tespit edilmiştir. Cinsel sağlık bilgisinin önemli bir bileşeni olarak HPV ve serviks kanseri bilgi düzeylerinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Keywords: HPV, Sexual myth, Cervical cancer

Anahtar Kelimeler: HPV, Cinsel mit, Serviks kanseri

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı: Bu çalışmada, araştırma ve yayın etiği kurallarına uyulduğu yazarlar tarafından taahhüt edilmektedir.

Yazar Katkı Oranları: Birinci yazarın katkı oranı %100.

Çıkar Beyanı: Yazarlar açısından ya da üçüncü taraflar açısından çalışmadan kaynaklı çıkar çatışması bulunmamaktadır.

1. Giriş

Cinsel yolla bulaşan en yaygın enfeksiyon etkenlerinden biri human papilloma virüs (HPV)'tür. Cinsel yönden aktif erişkinlerin %75'inden fazlası hayatlarının bir döneminde HPV'ye maruz kalmakta ve bunların %70'i 15-24 yaş arasında olduğu bildirilmektedir. HPV'nin 200'den fazla türü tanımlanmış ve bunlardan 14'ünün hem kadınlarda hem de erkeklerde genital enfeksiyonlara neden olduğu belirtilmiştir (Moscicki ve Plefsky, 2011: 234). En yaygın görülen yüksek riskli HPV tipi HPV-16 olup onu HPV-18 ve HPV-31 izlemektedir (Okay vd., 2022: 146). Servikal kanser vakalarının %50'sinden HPV-16 sorumluyken, HPV-16, 18 birlikteliğinde bu oran %70'lere çıkmaktadır (Petca vd., 2020: 4). Serviks kanserinin başlıca etkeni olan Human Papilloma Virüs (HPV), anal ve rahim ağzı kanserlerinin %95'inden, vajinal ve vulva kanserlerinin yaklaşık %70'inden ve penis kanserlerinin %60'ının fazlasından, diğer kadın kanserlerinin ise %5-10'undan sorumludur (CDC, 2021).

Serviks kanseri dünya genelinde görülme sıklığı açısından beşinci, kadınlarda ise dördüncü sırada yer almaktadır. Az gelişmiş ülkelerde %27,2 insidans ve %19,8 mortalite oranıyla kadınlarda en sık görülen ve en mortal olan kanserdir (Shetty vd., 2019: 1660). Ülkemizde tüm yaş grubu kadınlarda görülen kanserler arasında serviks kanseri Türkiye Birleşik Veri Tabanı 2016 verilerine göre 9. sırada yer almaktadır (TKİ., 2019).

Günümüzde kansere neden olan HPV'nin farklı türlerine karşı koruma sağlayan ve serviks kanseri riskini azaltabilen aşılarda bulunmaktadır. HPV aşısı birçok ülkede adolesanlar ve genç yetişkinler için önerilmektedir. Yapılan çalışmalarda, HPV aşılama başlamanın ardından HPV enfeksiyonunun görülme sıklığının ve HPV ile ilişkili hastalıkların azaldığı bildirilmektedir (Erdem vd., 2020: 67). Aile hekimliği disiplini, tedavi edici sağlık hizmetlerinin yanında koruyucu hekimlik de önemli bir yer tutar. Koruyucu hekimlik anlamında, HPV aşısına karşı bilinçlendirme ile serviks kanseri tarama yöntemleri invaziv kanser insidansını ve mortalitesini azaltan ve bu açıdan etkinliği kanıtlanmış az sayıdaki tarama yönteminden biridir (Sung vd., 2021: 221). Ancak etkin tarama yöntemlerine rağmen serviks kanseri görülme sıklığındaki azalmanın daha fazla olması için aşı ile korunma da oldukça önemlidir. HPV enfeksiyonu ve HPV aşısı hakkındaki doğru bilgi, uygun sağlık hizmeti seçimlerini yapabilmek için kritik önem taşır (Kaymoca vd., 2019: 12).

HPV'den korunmada aşılama kadar önemli olan bir diğer faktör toplumun geleceği olan gençlerin cinsellik ve cinsel mitler hakkında eğitilmesidir. Özellikle de yarının sağlık profesyonelleri olan tıp fakültesi öğrencilerinin, aşının alımı hakkında bilinçli bir karar verebilmesi için HPV aşısı yoluyla korunmanın önemini ve enfeksiyonun kalıcılığı ile ilgili sorunları anlaması gerekir. Ancak bunun içinde öncelikle kendilerinin sağlıklı ve doğru bir cinsel sağlık bilgisine sahip olmaları ön koşuldur. Gelecekte, cinsel sağlık alanında aktif rol üstlenecek olan tıp fakültesi öğrencilerinin, cinsel mitlerinin ve cinsel sağlığın değerlendirilmesine yönelik tutumlarının belirlenmesi onların cinsel bakım ve danışmanlık hizmetlerine yönelik davranışlarını etkileyebileceğinden önemlidir (Areskoug-Josefsson vd., 2016: 247; Haesler vd., 2016: 98). Literatürde hasta bireyin cinsel sağlığının ve cinselliğe ilişkin kaygılarının değerlendirilmesi konusunda tıp fakültesi öğrencilerinin inanç, tutum ve deneyimlerini inceleyen nispeten az sayıda çalışmaya rastlanmaktadır (Tsa vd., 2014: 280; Cappiello vd., 2017: 160). Diğer yandan bu öğrencilerin cinsel mitleri geçerli ve güvenilir bir araçla değerlendirerek, HPV aşısı bilgi ve tutumları ile serviks kanseri hakkındaki bilgi düzeylerini birlikte ele alan bir çalışmaya ulaşılmamıştır. Tıp fakültesi öğrencilerinin cinsel sağlık hizmetlerine daha iyi hazırlanabilmelerine katkı sağlayacak eğitim ve farkındalık stratejilerini belirleyebilme açısından yararlı olacağı düşünülen bu araştırma, geleceğin hekimlerinin cinsel mitler perspektifinde servikal kanser ile HPV aşısı konusundaki bilgi ve tutumlarını değerlendirmek amacı ile yapılmıştır

2. Materyal Metot

2.1. Araştırma dizaynı ve örneklem

İlişkisel tarama yöntemi kullanılan bu araştırma xxx tıp fakültesi öğrencisi ile yapılmıştır. Araştırma 110 kız, 76 Erkek toplam 186 öğrenci ile yapılmıştır.

2.2. Etik

Çalışmanın uygulanması için xxx üniversitesi girişimsel olmayan klinik araştırmalar etik kurulundan etik kurul izni (protokol no: E-81477236-604.01.01-2621), çalışmanın yapıldığı kurumların kurumsal onayı, katılımcılardan yazılı bilgilendirilmiş onam ve kullanılacak ölçeğin yazarının yazılı izni çalışmada elde edilmiştir. İnsan katılımcıları içeren çalışmalarda gerçekleştirilen tüm prosedürler, kurumsal ve/veya ulusal araştırma komitesinin etik standartlarına ve 1964 Helsinki bildirgesine ve sonraki değişikliklerine veya karşılaştırılabilir etik standartlarına uygundur.

2.3. Data toplama

Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen ve öğrencilerin genel HPV serviks kanseri ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar konusundaki bilgilerini toplamayı amaçlayan 14 maddelik anket formu, 33 maddelik HPV bilgi testi ve 28 maddelik Cinsel Mitler Ölçeği (SMS) aracılığıyla toplanmıştır .

2.4. HPV Bilgi Ölçeği (HPV-BÖ)

HPV-BÖ, bireylerin HPV, HPV aşısı ve tarama testleri hakkındaki bilgi seviyelerini ölçmek amacıyla, 2013 yılında Waller ve arkadaşları tarafından geliştirilmiştir. Ölçekte bireylerin HPV, HPV aşısı ve HPV tarama testlerini daha önce duyup duymadıkları ve bu konular hakkında ne derece bilgi sahibi oldukları araştırılmaktadır. HPV-BÖ'nün ilk alt boyutu 16 maddedir ve katılımcıların HPV hakkında genel bilgisini sorgulamaktadır. HPV-BÖ'nün ikinci alt boyutu altı maddedir ve HPV tarama testleri ile ilgilidir. HPV-BÖ'nün üçüncü alt boyutu yedi maddeden oluşmaktadır ve katılımcıların HPV aşısıyla ilgili maddeleri yanıtlamaları istenmektedir. HPV-BÖ bağımsız alt boyutu, ölçeğin uygulandığı üç farklı ülkede yürütülen HPV aşısı programına yönelik olarak üç farklı biçimde geliştirilmiştir. HPV-BÖ'nün her bir maddesini katılımcıların, “Evet”, “Hayır” ve “Bilmiyorum” şeklinde işaretlemesi beklenmektedir. Değerlendirme aşamasında, her bir doğru cevap=1 ile puanlanırken, yanlış cevaplar ile bilmiyorum ifadeleri=0 ile puanlanmaktadır. HPV-BÖ'den elde edilecek toplam puan 0-33 arasındadır ve puanın yüksek olması HPV, HPV tarama testleri ve HPV aşısı hakkındaki bilgi düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Bu çalışmada HPV-BÖ'nün Türkçe geçerlik güvenirlik çalışması Demir (2019) tarafından yapılmıştır (Demir, 2019: 56).

2.5. Cinsel Mitler Ölçeği (CMÖ)

Gölbaşı ve arkadaşları (2016) tarafından geliştirilmiş, geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır. Bireylerin cinsel mit düzeylerini belirlemek amacıyla kullanılmaktadır (15). Cinsel Mitler Ölçeği 5'li likert tipi olup 28 maddeden oluşmaktadır. Ölçek 8 alt boyut içermektedir, bunlar; Cinsel yönelim (15. Maddeler), Toplumsal cinsiyet (6-11. Maddeler), Yaş ve cinsellik (12-15. Maddeler), Cinsel davranış (16-18. Maddeler), Mastürbasyon (19-20. Maddeler), Cinsel şiddet (21-24. Maddeler), Cinsel ilişki (25-26. Maddeler) ve Cinsel memnuniyet (27-28. Maddeler) alt boyutlarıdır. Cinsel Mitler Ölçeği “Asla Katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2), Kararsızım (3), Katılıyorum (4), Kesinlikle Katılıyorum (5)” seçeneklerinden oluşmaktadır. Cinsel Mitler Ölçeğinde bulunan her bir maddeye verilen puanlar toplanarak ölçeğe ait toplam puan elde edilmektedir. Ayrıca alt boyutlara ait madde puanları toplanarak

alt boyutlara ait puanlar da elde edilebilir. Ölçeğin kesme noktası olmayıp, alınan puanın yüksek olması sahip olunan cinsel mitlerin de yüksek olduğunu gösterir.

Ölçeğin toplam Cronbach alfa katsayısı 0.91'dir. Ölçeğin 28 maddesi ve 8 alt boyutu bulunmaktadır. Her bir alt boyut ve bu boyutlara ait madde sayısı (m) aşağıda verilmiştir: - Toplumsal Cinsiyet (m1, m2, m3, m4, m5, m6), - Cinsel Yönelim (m7, m8, m9, m10, m11), - Yaş ve Cinsellik (m12, m13, m14, m15), - Cinsel Davranış (m16, m17, m18), - Mastürbasyon (m19, m20), - Cinsel Şiddet (m21, m22, m23, m24), - Cinsel İlişki (m25, m26), - Cinsel Doyum (m27, m28)

3. İstatistiksel Analiz

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler kategorik değişkenler için sayı ve yüzde, sayısal değişkenler için ortalama \pm standart sapma olarak verilmiştir. Verilerin normal dağılıp dağılmadığını belirlemek için Normallik analizi (kolmogorov smirnov ve shapiro wilk) yapılmıştır. Veriler normal dağıldıkları için parametrik testler (2'li değişkenler için independent t testi, 3 ve daha fazla olan değişkenler için One way Anova testi) kullanılmıştır. Ölçekler arasındaki ilişki pearson korelasyon analizi ile test edilmiştir. Anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ kabul edildi.

3.1. Bulgular

Araştırmaya dahil edilen katılımcıların %59,1'nin (n=110) kadın, %40,9'nun (n=76) erkek olduğu, katılımcıların çoğunluğunun (%45,7) 19-21 yaş aralığında olduğu tespit edildi.

Katılımcıların %52,2 (n=89)'si cinsellikle ilgili konularda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını, %48,9 (n=91) cinsellikle ilgili bilgileri arkadaşlarından öğrendiklerini, %73,1'i (n=136) Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında sağlık eğitimi ihtiyaçları olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcıların cinsel bilgilerine ve rahim ağzı kanserine ilişkin görüşleri tablo 1'de özetlenmiştir.

Araştırmaya dahil edilen katılımcıların tamamı HPV aşısının gerekli olduğunu ve aşının hem kadına hem de erkeğe yaptırılması gerektiğini belirtmişlerdir.

HPV ölçeğinin genel ortalaması $15,338 \pm 7,875$, CMÖ genel ortalaması ise $51,951 \pm 16,096$ olarak belirlenmiştir. Her iki ölçekten de katılımcılar genel olarak ortalama puanlar almışlardır. Ölçeklerin Cronbach alpha değerleri ,70'den büyük olarak tespit edilmiştir (tablo 2).

Şekil 1. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre CMÖ ile HPV bilgi değerlendirme sorularından aldıkları puanların dağılımı şekil 1'de verilmiştir. Kadınların CMÖ puan dağılımlarının erkeklerden daha düşük olduğu tespit edildi. Ayrıca HPV puan dağılımının 20-25 arasında, CMÖ puanlarının ise 50 civarında dağılım gösterdiği gözlenmiştir.

Genel HPV bilgisi alt boyutunda kadınların erkeklerden daha yüksek puan aldıkları ve aradaki farkın istatistiksel anlamlılık gösterdiği tespit edildi. HPV ölçeğinin genelinde ve alt boyutlarında cinsiyetler arasında herhangi bir anlamlılık tespit edilmedi. CMÖ'nün bütün alt boyutları ile toplamının cinsiyetler arasında istatistiksel anlamlılık gösterdiği tespit edildi ($p < 0,001$). Erkeklerin CMÖ puanlarının kadınlardan daha yüksek olduğu tespit edildi (tablo 3).

HPV ve CMÖ arasındaki korelasyon incelendiğinde cinsel yönelimlerin genel HPV bilgisi, ($r = -,296$) HPV tarama testi ($r = -,174$) ve genel HPV aşısı ($r = -,204$) ile PHPV toplam puanı ($r = -,256$) arasında zayıf ilişki olduğu, yaş ve cinsellik ile genel HPV bilgisi ($r = -,288$), HPV tarama testi ($r = -,217$), HPV puanı ile ($r = -,277$) zayıf korelasyon gösterdiği tespit edildi. Özellikle genel HPV bilgisi alt boyutunun bütün CMÖ alt boyutları ile negatif yönlü zayıf ilişki gösterdiği belirlenmiştir (tablo 4).

3.2. Tartışma

HPV enfeksiyonunun cinsel yolla bulaşmasından dolayı genç yetişkinler en riskli kategoriye oluşturmaktadır. HPV kanserler ve genital siğiller gibi ciddi hastalıklarda nedensel bir role sahip olduğundan düşük ve yüksek riskli HPV enfeksiyon türlerini önlemeye yönelik müdahaleler acilen uygulamaya konulmalıdır. Araştırma sonuçlarımıza göre katılımcıların hem HPV bilgi düzeylerinin hemde cinsel mit bilgi düzeylerinin orta seviyede olduğu özellikle erkeklerin cinsel mitlerinin kadınlardan daha yüksek olduğu tespit edildi.

Araştırmamızda katılımcıların %68,3'ü CYBH hakkında yeterince bilgi sahibi olduklarını düşündükleri, ancak %73,1'i yine de CYBH hakkında sağlık eğitimi ihtiyaçlarının olduklarını ifade etmişlerdir. %68,8'si ise HPV (human papilloma virus) aşısı cinsel yolla bulaşan hastalıklardan koruduğunu bildirmiştir. Konu ile ilgili yapılan benzer çalışmalarda cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında yeterli bilgi sahibi olanların oranının %40-55 arasında değiştiği (Altuntaş vd., 2022: 45; Bozkurt vd., 2016: 32), HPV hakkında yeterli seviyede bilgiye sahip olanların oranının ise %30-40 civarında olduğu belirlenmiştir (Cantile vd., 2022: 790; Cakaloz vd., 2017: 60). Kömürcü ve ark. (2022), araştırma gruplarındaki öğrencilerin yarısından fazlasının (%54,0) CYBH hakkında bilgi sahibi olduğunu belirtmişlerdir (Kömürcü vd., 2023: 58). Unutkan ve Yangın (2016) ise çalışmalarına katılan öğrencilerin yarısına yakınının (%43,6) HPV aşısını daha önce hiç duymadıklarını ifade etmişlerdir (Unutkan vd., 2016: 156). Bu sonuçların bizim araştırmamızdan düşük çıkmasının çalışma gruplarından kaynaklandığını, araştırma grubumuzdaki katılımcıların tıp fakültesi öğrencileri olmaları ve topluma göre cinsel yolla bulaşan hastalıklar ile HPV konusunda daha bilimsel bilgilere sahip olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Katılımcıların %93,1'i serviks kanserini daha önce de duyduklarını, %43,5'i serviks kanseri ile ilgili genel bilgilerin, %37,6'sı ise korunma yolları hakkında bilginin verilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Üniversite öğrencilerinin HPV, HPV tarama testi ve HPV aşısına ilişkin bilgi düzeylerinin değerlendirildiği bir çalışmada öğrencilerin %91,1'nin serviks kanserini duydukları ancak %20'nin tanımlayacak kadar bilgiye sahip oldukları belirlenmiştir (Cantile vd., 2022: 790). Konu ile ilgili yapılan literatür çalışmasında araştırmalarda sağlık ile ilgili fakültelerde okuyan öğrencilerin serviks kanserini duyma oranlarının %90 civarında olduğu ancak konu hakkındaki bilgi düzeylerinin %20-25 düzeyinde kaldığı belirlenmiştir. Özellikle genç kadınların serviks kanserine yönelik farkındalığın artırılmasıyla, erken tarama programlarına katılımlarıyla birlikte tutum ve davranışların olumlu yönde etkilenebileceği belirtilmiştir (Harmsen vd., 2012: 654; Rodriguez vd., 2020: 568). Yüksek kapsama alanlı, planlanmış organize tarama programları, yeni serviks kanseri vakalarının sayısını ve bununla ilişkili mortalite oranını önemli ölçüde azaltabilir. Bu kapsamda birincil korunmada aşı ve tarama testleriyle korunma önerilmektedir. Human Papilloma Virüs aşısının yaygınlığının artırılması için sağlık personelinin aşılarda, tarama testleri konusunda güncel bilgiye sahip olması, bireylerin var olan yanlış tutum ve inanışlarını tartışması ve uygun olan bireylere, ailelere, toplumlara aşı konusunda bilgilendirme yapması gereklidir (Sung vd., 2021: 220).

Çalışmamızda katılımcıların %91,4'ü daha önce HPV hakkında bilgi sahibi olduklarını, % 86,0'sı henüz HPV aşısı olmadıklarını bildirmişlerdir. Ayrıca katılımcıların tamamı hem erkeklerin hem de kadınların HPV aşısı olmaları gerektiğini vurgulamışlardır. Gerçekten de hem erkeklerin hem de kadınların HPV'ye karşı aşılınmaları HPV ile ilişkili kanserlere ve diğer hastalıklara karşı korunmak için çok önemlidir (Trucchi vd., 2020: 74). Akman ve Özmen (2023), araştırmalarında kadınların %66,1'inin, erkeklerin %57,6'sının HPV enfeksiyonunun farkında oldukları için HPV aşısı olabileceklerini kabul ettiklerini rapor etmişlerdir (Akman ve Özmen, 2023: 1470). İntörn doktorlar ile yapılan bir çalışmada katılımcıların %75,4'ünün HPV ve HPV aşıları hakkında daha fazla bilgilendirilme yapılmasını istedikleri ve bu bilgilendirmenin en büyük oranla tıp fakültesi eğitimi yolu ile yapılması istenmiştir

(Mirza vd., 2023: 185). HPV aşısı bilgisinin araştırıldığı bir metaanalizde HPV aşısı yaptırmayı düşünme oranlarının %45.6-%79.5 aralığında olduğu, özellikle İskandinav ülkelerinde HPV aşısı kabul oranlarının daha yüksek olduğu bildirilmiştir (Yılmaz vd., 2021: 140).

Araştırmalarda kadınların erkeklerden daha fazla HPV bilgi düzeyine sahip oldukları ifade edilmiştir. Örneğin Kops ve ark. (2019) çalışmalarında kadınların %56.5'inin, erkeklerin de %43.4'ünün HPV hakkında yeterli bilgi sahibi olduklarını bildirmiştir (Kops vd., 2019: 125). Ancak bizim araştırmamızda sadece HPV bilgi düzeyinde kadınların erkeklerden daha yüksek puan aldıkları, diğer alt boyutlarda (HPV tarama testi, Genel HPV aşısı ve Mevcut HPV Aşılama Programına Yönelik Bilgi) kadınlar ve erkekler arasında istatistiksel anlamlılık tespit edilmemiştir. Bunun sebebinin tıp fakültesi eğitiminde herkesin aynı bilgiye eşit derecede ulaşmalarından dolayı ile kadın ve erkek öğrencilerin benzer HPV bilgisine sahip olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Serviks kanseri, human papilloma virüsü ve aşısı ile ilgili bilgi, tutum ve davranışların cinsel mitler ile olan ilişkisini araştıran çalışma bulunmamaktadır. Ancak cinsel sağlık bilgi düzeyi azaldıkça bireylerin cinsel mitlerinde artış olduğu bilinmektedir (Ekmen vd., 2017: 20; Kukulcu vd., 2009: 26). Dolayısı ile serviks kanseri ve HPV hakkındaki bilgi düzeyi düştükçe cinsel mitlerde artış olması öngörülen bir gerçektir. Literatürde cinsiyet değişkenine göre cinsel mitlerin üniversite öğrencilerinin inanışlarında farklılık saptanmadığı rapor edilmiştir (Ogur vd., 2016: 16; Torun vd., 2011: 28). Balkanoğlu (2019), ise bu cinsel mitlerin alt boyutu olan cinsel yönelim'de kadınların puanları daha yüksek olduğunu, "yaş ve cinsiyet" ve "cinsel şiddet" olan diğer alt boyutlarda ise erkeklerin puanının daha yüksek olduğunu belirtmiştir (Balkanoğlu, 2019: 45). Araştırmamızda cinsel mitlerin bütün alt boyutlarında erkeklerin kadınlardan daha yüksek puanlar aldıkları yani erkeklerin cinsel mit inanışlarının kadınlardan daha fazla olduğu belirlenmiştir. Yapılan çalışmalara göre, erkek öğrencilerin kızlara göre daha gelişigüzel cinsel yaşamı onayladıkları dolayısı ile daha fazla yanlış bilgi ve cinsel mitlere sahip oldukları bildirilmektedir (Karaçam vd., 2012: 140; Kahyaoglu vd., 2015: 320). Kadınlar için ataerkil toplumlarda cinsellik hala tabu olarak görülmekte ve gizli kalması gereken veya yaşanmaması gereken bir durum olarak kabul edilmektedir. Erkekler için ise erkekliğin sembolü olarak düşünülmektedir. Bu nedenle çalışmamızda erkeklerin cinsel mit düzeylerinin yüksek olması beklenen bir durumdur.

Araştırma sonucunda cinsel mit düzeyi ile HPV bilgi düzeyi arasında orta düzeyde negatif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bu durum HPV bilgi düzeyi arttıkça cinsel mitlerin azaldığını ortaya koymaktadır. Cinsel mitlerin temelinde eksik ve yanlış bilgilenmenin olduğu, cinsel bilgi ne kadar yeterli olursa cinsel mitlerin o kadar az ortaya çıktığı bilinmektedir (Caner, 2020: 67; İshak vd., 2013: 2). Bozkurt (2016), çalışmasında cinsel bilgi düzeyindeki artışın cinsel mitleri azalttığını saptamıştır. Turhan (2013)'nin çalışması cinsel mit ile cinsel bilgi arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır (Turhan, 2021: 475). Çalışmaya göre cinsel bilgi düzeyinin artması cinsel mitleri azaltırken cinsel doyumu arttırmaktadır. Caner (2020)'in çalışmasına göre cinsel bilgi yeterliliğinin yüksek olduğu durumlarda cinsel mit inanışı düşmektedir (36). Serviks kanseri ve HPV hakkındaki bilgi ve tutum doğrudan cinsel bilgi düzeyi ile ilişkili olduğu için cinsel bilgi düzeyindeki değişimler cinsel mitleri de etkileyecektir. Cinsel mitlerin ortadan kalması, sağlıklı bir cinsel yaşamın olması için cinsel bilgilendirmenin zamanında ve doğru kişi tarafından yapılması gerekmektedir.

4. Sonuç

Tıp fakültesi öğrencilerinin cinsellikle ilgili eğitim almadığı ve HPV hakkında bir hekim adayına uygun olacak şekilde yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmüştür. Bu sonuçlara göre; üniversitelerde öğrencilere güvenli cinsel yaşam ve HPV konusunda eğitimlere katılmalarının teşvik edilmesi önerilir. Çalışmamızda üniversite öğrencilerinin HPV, HPV tarama testi ve HPV aşısına ilişkin bilgi düzeyleri arasında farklar olduğu tespit edilmiştir. Cinsel sağlık bilgisinin önemli bir bileşeni olarak HPV ve

serviks kanseri bilgi düzeylerinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır. Yapılacak çalışmalarda serviks kanseri ve HPV konusundaki bilgi düzeylerini etkileyen faktörlerin göz önüne alınması gerekmektedir.

Kaynakça

- Akman N, Özmen P. (2013). Human papillomavirus enfeksiyonu ve aşılamaa dair kesitsel bir çalışma: Nevşehir bölgesindeki sağlık öğrencilerinin farkındalık ve bilgi düzeylerinin değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 11(2), 1466-1479. doi:10.33715/inonusaglik.1164333
- Altıntaş RY, Erciyas ŞK, Ertem G. (2022). Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin serviks kanseri ile Human Papilloma virüs enfeksiyonu aşılmasına ilişkin sağlık inanç düzeylerinin belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 15(1), 40-49
- Areskoug-Josefsson K, Juuso P, Gard G, Rolander B, Larsson A. (2016). Health care students' attitudes toward addressing sexual health in their future profession: Validity and reliability of a questionnaire. *International Journal of Sexual Health*, 28(3), 243-250.
- Balkanoğlu C. (2019). Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. Üniversite Öğrencilerinin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklarla İlgili Bilgi Düzeyleri Cinsel Mitlere Olan İnanışı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. İstanbul, 3-67.
- Bozkurt ÖD, Hadımlı A, Şen E, İkne ÖÖ, Öztürk CH. (2016). Hemşirelik öğrencilerinin humanpapilloma virüs (HPV) enfeksiyonu ve aşısına yönelik bilgi ve görüşleri: Bölgesel farklılıklar. *Uluslararası Hakemli Kadın Hastalıkları ve Anne Çocuk Sağlığı Dergisi*, 5, 23-48.
- Cantile T, Leuci S, Blasi A, Coppola N, Sorrentino, R, Ferrazzano GF, Mignogna M.D. (2022). Human Papillomavirus vaccination and oropharyngeal cancer: Knowledge, perception and attitude among Italian pediatric dentists. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(2), 790.
- Caner, M. (2020). Kadınlarda cinsel işlev niteliği, cinsel mitler ve bilişsel çarpıtmaların sosyodemografik değişkenlerle ilişkisi (Yüksek lisans tezi). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Centers for Disease Control and Prevention. Cervical Cancer Rates Have Dropped Among Young Women in the United States. (2021). <https://www.cdc.gov/cancer/dcpc/research/articles/cervical-cancer-rates-young-women.htm.02.03.2021>.
- Cappiello J, Coplon L, Carpenter H. (2017). Systematic review of sexual and reproductive health care content in nursing curricula. *Journal of Obstetric, Gynecologic & Neonatal Nursing*, 46(5), e157-e167.
- Çakaloz DK, Öztürk G, Çoban, A, Karaçam Z. (2017). Ebelik öğrencilerinin servikal kanser ve hpv aşısı hakkında bilgi ve düşüncelerinin belirlenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi SBF Dergisi*, 2(2), 55-64.
- Demir, F. (2019). Human Papilloma Virüsü (Hpv) Bilgi Ölçeği'nin Türkçe Geçerlik Ve Güvenirliği, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 10-45.
- Ekmen BU, Özkan M, Gül T. (2017). İnfertilite Tedavisi Gören Kadınlarda Cinsel Mitlere İnanma Düzeyi, *Klinik Psikiyatri*, 20.
- Erdem HA, Işıkgöz Taşbakan M, Şanlıdağ G, Kanpak ES, Pullukçu H. (2020). Aşı oluyoruz, peki gerçekten biliyor muyuz? HPV aşısı olan tıp fakültesi öğrencilerinin HPV enfeksiyonu ve aşısı ile ilgili bilgilerinin değerlendirilmesi. *FLORA*, 25(1):62-8.
- Golbası Z, Evcılı F, Eroglu K, Bırcan H. (2016). Sexual myths scale (SMS): development, validity and reliability in Turkey. *Sexuality and Disability*, 34(1), 75-87.

- Haesler E, Bauer M, Fetherstonhaugh D. (2016). Sexuality, sexual health and older people: A systematic review of research on the knowledge and attitudes of health professionals, *Nurse Education Today*. doi:10.1016/j.nedt.2016.02.012
- Harmsen IA, Ruiters RA, Paulussen TG, Mollema L, Kok G, de Melker HE. (2012). Factors that influence vaccination decision-making by parents who visit an anthroposophical child welfare center: a focus group study. *Adv Prev Med*, 175694. DOI:10.1155/2012/175694.
- Ishak Y, Tobia M. (2013). DSM-5 changes in diagnostic criteria of sexual dysfunctions. *Reproductive system & sexual disorders*, 2(2):1-3.
- Karaçam Ö, Totan T, Babür KY, Koyuncu M. (2012). Hendrick cinsel tutum ölçeği kısa formunun Türkçeye uyarlanması, geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 13:138-144.
- Kasymova S, Harrison SE, Pascal C. (2019). Knowledge and awareness of human papilloma virus among college students in South Carolina. *Infectious Diseases: Research and Treatment*, 12, 1178633718825077.
- Kahyaoğlu Süt H, Aşçı Ö, Gökdemir F. (2015). Hemşirelik bölümü yaz okulu öğrencilerinin cinsel tutumları ve etki eden faktörler. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 14(4), 315-323.
- Kops NL, Hohenberger GF, Bessel M, Horvath JDC, Domingues C, Maranhão AGK, Wendland EM. (2019). Knowledge about HPV and vaccination among young adult men and women: Results of a national survey. *Papillomavirus Research*, 7:123-128.
- Kömürücü N, Değirmenci ÖS, Uysal N, Yedek S. (2023). HPV ve güvenli cinsel yaşam konusunda üniversite gençlerini bilgilendirme ve risklerini belirlemede akran eğitiminin etkisi. *BANÜ Sağlık Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 55-64.
- Kukulü K, Gürsoy E, Sözer GA. (2009). Turkish University Students Beliefs in Sexual Myths. *Sexuality and Disability*, 27(1): 23-29.
- Mirza A, Çöl M. (2023). Bir Tıp Fakültesinde İtern Doktorların HPV Enfeksiyonu ve Aşısı Hakkındaki Bilgi, Tutum ve Davranışları. *ESTÜDAM Halk Sağlığı Dergisi*, 8(2):183-93.
- Moscicki AB, Palefsky JM. (2011). HPV in men: an update. *Journal of Lower Genital Tract Disease*, 15(3):231-37.
- Oğur P, Utkualp N, Aydınoglu N. (2016). Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Cinsellikle İlgili İnanışları. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 25(4):13-21.
- Okay A, Soydam AS, Akın L. (2022). İnsan Papilloma Virüsü (HPV) ve aşılarının kullanımı sonrası toplumsal etkileri. *Abant Med J*, 11(1): 143-151.
- Petca A, Borislavski A, Zvanca ME, Petca RC, Sandru F, Dumitrascu MC. (2020). Non-sexual HPV transmission and role of vaccination for a better future. *Experimental and Therapeutic Medicine*, 20(6): 1-5.
- Rodriguez SA, Mullen PD, Lopez DM, Savas LS, Fernández ME. (2020). Factors associated with adolescent HPV vaccination in the U.S.: A systematic review of reviews and multilevel framework to inform intervention development. *Prev Med*, 131:105968.
- Shetty S, Prabhu S, Shetty V, Shetty AK. (2019). Knowledge, attitudes and factors associated with acceptability of human papillomavirus vaccination among under graduate medical, dental and nursing students in South India. *Human Vaccines & Immunotherapeutics*, 15(7-8): 1656-1665.
- Sung H, Ferlay J, Siegel RL, Laversanne M, Soerjomataram I, Jemal A, (2021). Global Cancer Statistics 2020: GLOBOCAN Estimates of Incidence and Mortality Worldwide for 36 Cancers in 185 Countries. *CA Cancer J Clin*, 71(3):209-49.
- Torun F, Torun SD, Özyayın AD. (2011). Erkeklerde Cinsel Mitlere İnanma Oranları ve Mitlere İnanmayı Etkileyen Faktörler. *Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, 24:24-31.
- Turhan Çakır A. (2021). Üniversite öğrencilerinin HPV, HPV tarama testi ve HPV aşısına ilişkin bilgi düzeylerinin değerlendirilmesi: Kesitsel bir çalışma. *Med J West Black Sea*, 5(3):472-480.

- Tsai LY, Huang CY, Shih FF, Li CR, Lai TJ. (2014). Undergraduate nursing education to address patients' concerns about sexual health: the perceived learning needs of senior traditional four-year and two-year recurrent education (rn-bsn) undergraduate nursing students in Taiwan. *Nagoya. Journal of Medical Science*, 76(3-4):273–284.
- Trucchi, C., Amicizia, D., Tafuri, S., Sticchi, L., Durando, P., Costantino, C., Icardi, G. (2020). Assessment of knowledge, attitudes, and propensity towards HPV vaccine of young adult students in Italy. *Vaccines*, 8(1): 74.
- Türkiye Kanser İstatistikleri 2016. Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, 2019. <https://hsgm.saglik.gov.tr/>.
- Unutkan A, Yangın HB. (2016). Üniversite öğrencilerinin human papilloma virüs aşısına ilişkin bilgi ve görüşlerinin değerlendirilmesi. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 15(2), 151-158.
- Yılmaz B, Hat BN, Yürekli Y, Oskay Ü. (2021). Genç erişkinlerin humanpapilloma virüs (HPV) ve HPV aşısına ilişkin bilgi ve görüşleri: analitik kesitsel bir çalışma. *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(2), 138-148.

TABLOLAR

Tablo 1: Katılımcılara ait tanımlayıcı bilgiler

		n	%
Cinsiyet	Kadın	110	59,1
	Erkek	76	40,9
Yaş	18-19	56	30,1
	19-21	85	45,7
	21 ve üzeri	45	24,2
Cinsellikle ilgili konulardaki bilgilerinizi yeterli buluyormusunuz?	Evet	97	52,2
	Hayır	89	47,8
Cinsellikle ilgili konularda ilk bilgilerinizi nereden öğrendiniz?	Arkadaş	91	48,9
	Sosyal medya	69	37,1
	Aile	26	14,0
Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilginiz var mı?	Evet	168	90,3
	Hayır	18	9,7
Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyinizi nasıl tanımlarsınız?	Yeterince bilgim var	127	68,3
	Bilgim var ancak yeterli değil	45	24,2
	Çok az bilgim var	14	7,5
	Hiç bilgim yok	2	1,0
Cinsel yolla bulaşan hastalıklar (CYBH) hakkında sağlık eğitimi ihtiyacınız olduğunu düşünüyor musunuz	Evet	136	73,1
	Hayır	24	12,9
	Fikrim yok	26	14,0
İlk cinsel ilişki yaşınızı belirtiniz.	18-19	42	22,6
	20-21	18	9,7
	Hiç cinsel ilişki yaşamadım	126	67,7
	Herhangi bir rahatsızlık/hastalık geçirmedim	156	83,9
Cinsel bölge ve organlarla ilgili olarak aşağıdaki seçeneklerden size uygun olanı işaretleyiniz	Cinsel bölgede ele gelen ağrılı şişlik ve/veya yara	10	5,4
	Cinsel bölgede şişlik	5	2,7
	Cinsel bölgede kötü kokulu, kaşıntılı, belirgin koyu renkli akıntı.	15	8,1
	Hiçbir sorun yok	136	73,1
Rahim ağzı kanserini (Serviks kanseri) duyduunuz mu?	Evet	173	93,0
	Hayır	13	7,0
Rahim ağzı kanseri ile ilgili verilecek bilgi size göre hangisini yada hangilerini içermelidir?	Genel bilgi	81	43,5
	Korunma yolları	70	37,6
	belirti	17	9,1
	tedavi	18	9,7
HPV (human papilloma virus) virusunu duyduunuz mu?	Evet	170	91,4
	Hayır	16	8,6
Bugüne kadar HPV aşısı yaptırdınız mı?	Evet	26	14,0
	Hayır	160	86,0
HPV(human papilloma virus) aşısı cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korur mu?	Evet	128	68,8
	Hayır	58	31,2

N: sayı, % yüzde

Tablo 2: Ölçeklere ilişkin bilgiler

	Soru sayısı	Mean	Cronbach
Genel HPV bilgisi	16	8,795±3,977	,79
HPV tarama testi	6	2,000±1,666	,73
Genel HPV aşısı	7	3,564±2,315	,84
Mevcut HPV Aşılama Programına Yönelik Bilgi	4	,978±,888	,81
HPV PUAN	33	15,338±7,875	,80
Cinsel yönelim	5	11,645±4,740	,74
Toplumsal cinsiyet	6	9,478±4,370	,75
Yas ve cinsellik	4	7,344±2,940	,79
Cinsel davranış	3	4,537±2,186	,72
Mastürbasyon	2	4,500±2,059	,81
Cinsel şiddet	3	5,612±2,168	,80
Cinsel ilişki	2	4,559±1,900	,70
Cinsel memnuniyet	2	4,274±1,691	,78
CMÖTOPLAM	28	51,951±16,096	,76

Tablo 2: Cinsiyete göre ölçeklerin dağılımı

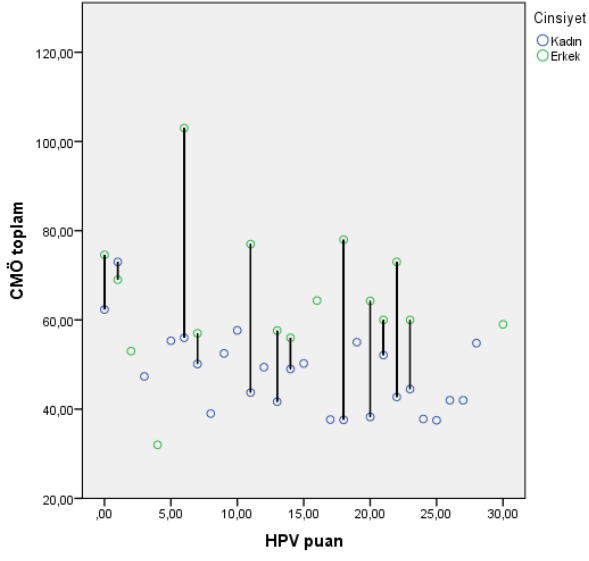
	Genel ortalama	Kadın	Erkek	t	p
Genel HPV bilgisi	8,797±3,971	9,24±3,53	7,72±4,74	2,136	<0,001
HPV tarama testi	2,000±1,666	1,98±1,65	2,03±1,71	,197	,848
Genel HPV aşısı	3,564±2,314	3,70±2,23	3,23±2,48	1,201	,211
Mevcut HPV Aşılama Programına Yönelik Bilgi	,978±,881	,969±,812	1,000±1051	,195	,831
HPV PUAN	15,338±7,875	15,903±7,188	14,000±9,247	1,361	,133
Cinsel yönelim	11,654±4,740	10,526±4,093	14,309±5,134	4,851	<0,001
Toplumsal cinsiyet	9,478±4,370	8,175±2,851	12,581±5,625	5,495	<0,001
Yas ve cinsellik	7,344±2,940	6,755±2,669	8,745±3,104	4,152	<0,001
Cinsel davranış	4,537±2,186	3,916±1,414	6,018±2,896	5,132	<0,001
Mastürbasyon	4,500±2,056	4,038±1,841	5,600±2,148	4,714	<0,001
Cinsel şiddet	5,619±1,168	5,091±1,590	6,854±2,791	4,394	<0,001
Cinsel ilişki	4,556±1,900	4,114±1,557	5,618±2,21	4,581	<0,001
Cinsel memnuniyet	4,274±1,691	3,832±1,382	5,327±1,895	5,288	<0,001
CMÖTOPLAM	51,956±16,096	46,504±11,317	65,045±18,112	7,056	<0,001

Test: Independent t test, $p < 0,05$

Tablo 4: Ölçekler arasındaki korelasyon

	Genel HPV bilgisi	HPV tarama testi	Genel HPV aşısı	Mevcut HPV Aşılama Prog. Yönelik Bilgi	HPV PUAN
Cinsel yönelim	-,296**	-,174*	-,204**	-,081	-,256**
Toplumsal cinsiyet	-,035	,019	,062	,219**	,029
Yas ve cinsellik	-,288**	-,217**	-,256**	-,094	-,277**
Cinsel davranış	-,164*	-,104	-,010	,045	-,103
Mastürbasyon	-,180*	-,098	-,121	-,041	-,151*
Cinsel şiddet	-,194**	-,063	-,075	,128	-,119
Cinsel ilişki	-,163*	-,102	-,119	-,115	-,152*
Cinsel memnuniyet	-,082	-,077	-,036	,065	-,061
CMÖ TOPLAM	-,249**	-,141	-,135	,029	-,192**

ŞEKİLLER

Şekil 1: Öğrencilerin cinsiyetlerine göre CMÖ ile HPV bilgi değerlendirme sorularından aldıkları puanların dağılımı.